

Şarta Bağlı Boşamanın Hükmü Nedir?

22 Nisan 2025

Boşamanın meydana gelmesini “şayet, ise zaman” gibi şart edatlarından birini kullanarak bir işin olup olmamasına bağlamaya ta’liku’t-talâk denir. Bu şart kocanın kendi fiiline bağlanabileceği gibi eşinin veya bir başka şahsın fiiline ya da bir olayın vukuuna da bağlanabilir. Mesela “Şunu yaparsam/yapmazsam eşim boş olsun”, “Şunu yaparsan/yapmazsan boş ol”, “Falanca şöyle yaparsa/yapmazsa boşsun” yahut “Şöyle yaparsan/yapmazsan eşim boş olsun” gibi boşamanın eşlerden birinin veya üçüncü bir kişinin fiiline bağlandığı hâllerin tamamı ta’liku’t-talâk olarak değerlendirilir.

Fıkıh âlimlerinin çoğunluğuna göre şarta bağlanmış olan boşama, bu şartın yerine gelmesiyle gerçekleşir. (Merğînânî, el-Hidâye, 1/244; Şirbînî, Muğni’l-muhtâc, 4/504, 514-515; İbn Kudâme, el-Muğni, 7/451, 461-462) Bazı âlimlere göre ise bu şartlı ifadeler, kullanan kişinin maksadına göre farklı sonuçlar doğurur. Din İşleri Yüksek Kurulu da bu görüşü benimsemektedir. Buna göre şarta bağlanan ifade; a) Eşi ile arasındaki nikâh bağına sona erdirmek niyeti ile söylenirse boşama olarak değerlendirilir. b) Boşama kastı ve niyeti olmaksızın söze kuvvet kazandırmak, bir işi teşvik etmek ya da bir işe engel olmak amacı ile söylenirse yemin olarak değerlendirilir.

Bu durumda şart gerçekleştiğinde erkeğin yemin keffâreti vermesi gerekir. (İbn Teymiyye, Mecmû’u’l-fetâvâ, 33/46, 127-128) Ayrıca tehdit ve baskı (ikrah) altında kişinin rızası olmadan yapılan şartlı boşamalar ile “fılan işi yaparsam/yapmazsam evleneceğim bütün kadınlar boş olsun” cümlesinde olduğu gibi ileride yapılabilecek nikâh akitlerinin başlar başlamaz boşanma ile sonuçlanmasını ileri süren şartlar hiçbir hüküm ifade etmez.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvaları (12. Baskı, 2025), s. 597